

DODATKOWY OKRES DO ZARZĄDZENIA WYKONANIA KARY

BLANKA JULITA STEFAŃSKA*

DOI: 10.26399/iusnovum.v13.1.2019.05/b.j.stefanska

1. WPROWADZENIE

Warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności jest stosowane na okres próby i od zachowania skazanego w tym czasie zależy, czy było ono wystarczające dla osiągnięcia wobec niego celów kary, czy też nie spełniło ono tego celu i zachodzi konieczność zarządzenia jej wykonania. Ocenie podlega zachowanie skazanego w okresie próby i w tym okresie w zasadzie powinno nastąpić zarządzenie wykonania kary, lecz ustawodawca dopuszcza wydanie postanowienia o zarządzeniu wykonania kary po upływie tego okresu. Dodatkowy okres jest uzasadniony tym, że zachowanie sprawcy przedsięwzięte przezeń w okresie próby, uzasadniające zarządzenie wykonania kary, może ujawnić się dopiero po upływie okresu próby oraz by sprawca nie trwał w stanie niepewności co do swego losu w nieskończoność¹ oraz ma umożliwić podjęcie czynności zmierzających do ustalenia zaistnienia lub niezastnienia okoliczności uzasadniających zarządzenie wykonania kary².

Ze względu na to, że w tym dodatkowym okresie może dojść do zarządzenia wykonania kary i skazany musi odbyć orzeczoną wcześniej karę, istotnego znaczenia nabiera określenie jego charakteru, prawidłowego jego obliczania oraz wskazanie momentu, w którym postanowienie o zarządzeniu wykonania kary jest skuteczne.

* dr, adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji Uczelni Łazarskiego w Warszawie; e-mail: blanka.stefanska@lazarski.pl

¹ M. Budyn-Kulik, [w:] M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2017, s. 266; R. Skarbek, [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Komentarz do artykułów 32–116, t. II*, Warszawa 2010, s. 476; J. Makarewicz, *Kodeks karny z komentarzem*, Lwów 1938, s. 235.

² Postanowienie SN z dnia 18 września 1995 r., III KRn 91/95. LEX nr 24873; R. Góral, *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2007, s. 162.

2. KSZTAŁTOWANIE SIĘ OKRESU DO ZARZĄDZENIA WYKONANIA KARY PO UPŁYWIE OKRESU PRÓBY

Kodeks karny z 1932 r. nie określał wprost terminu, do którego było dopuszczalne zarządzenie wykonania kary, a jedynie czynił to pośrednio, stanowiąc w art. 64, że jeżeli w ciągu 3 miesięcy po upływie okresu zawieszenia, sąd nie zarządzi wykonania kary, skazanie uważa się za niebyłe, a skazany odzyskuje prawa wyborcze, prawa udziału w wymiarze sprawiedliwości, prawa rodzicielskie lub opiekuńcze, prawa wykonywania zawodu oraz zdolność do uzyskania innych praw utraconych. Sąd Najwyższy słusznie przyjmował, że zgodnie z art. 64 k.k. z 1932 r. sąd może zarządzić wykonanie zawieszony kary nie tylko w okresie jej zawieszenia, lecz nadto jeszcze w ciągu 3 miesięcy po upływie tego okresu³.

Kodeks karny z 1969 r. stanowił już *expressis verbis*, że zarządzenie wykonania kary może nastąpić tylko w okresie próby i w ciągu dalszych 6 miesięcy (art. 79 § 1)⁴. Dodatkowy okres do zarządzenia wykonania kary został przedłużony o 3 miesiące, a związane to było z tym, że okres 3 miesięcy był za krótki i w wielu wypadkach uniemożliwiał zarządzenie wykonania kary⁵.

Kodeks karny z 1997 r. zawiera takie samo rozwiązanie, z tym że sformułowane od strony negatywnej, stanowiąc w art. 75 § 4 k.k., że zarządzenie wykonania kary nie może nastąpić później niż w ciągu 6 miesięcy od zakończenia okresu próby. Redakcja tego przepisu wskazuje, że ustawodawca wprowadził zakaz zarządzenia wykonania kary po upływie tego okresu.

3. OKRES ZACHOWANIA SKAZANEGO BRANY POD UWAGĘ PRZY ZARZĄDZENIU WYKONANIA KARY

Wprawdzie zarządzenie wykonania kary może nastąpić także po upływie okresu próby, lecz podstawę takiej decyzji stanowi zachowanie skazanego w tym okresie. Nie stanowi takiej podstawy zachowanie skazanego, określone w art. 75 k.k., skutkujące zarządzeniem wykonania kary mające miejsce w tym dodatkowym okresie. W art. 75 k.k. w prawie co do wszystkich przyczyn zarządzenia wykonania kary jest wyraźnie sformułowany warunek, by okoliczności uzasadniające taką decyzję wystąpiły w okresie próby. Wyjątkiem jest możliwość zarządzenia wykonania kary ze względu na zachowanie się skazanego przed uprawomocnieniem się wyroku, po jego wydaniu, w przypadku gdy skazany rażąco narusza porządek prawny, a w szczególności gdy w tym czasie popełnił przestępstwo (art. 75 § 3 k.k.).

Sąd Najwyższy trafnie zauważa, że podstawą do wykonania zawieszony kary może być tylko postępowanie skazanego w okresie jej zawieszenia, a okoliczność, że oskarżony popełnił nowe przestępstwo przed upływem dodatkowego terminu

³ Wyrok SN z dnia 29 sierpnia 1959 r., V K 1127/59, LEX nr 169206.

⁴ Postanowienie SN z dnia 31 stycznia 1996 r., III KRN 184/95, LEX nr 25569.

⁵ M. Leonieni, *Warunkowe zawieszenie wykonania kary w polskim prawie karnym. Analiza ustawy i praktyki sądowej*, Warszawa 1974, s. 327.

do zarządzenia wykonania kary, ale w każdym razie już po upływie okresu zawieszenia, nie daje podstaw do zarządzenia wykonania zawieszony kary⁶. Jeżeli nie nastąpi zarządzenie wykonania kary w okresie próby i w ciągu dalszych 6 miesięcy, to ujawnienie popełnienia przez skazanego w okresie próby nowego przestępstwa nie daje podstawy do zarządzania wykonania kary⁷.

4. CHARAKTER DODATKOWEGO OKRESU

Określenie charakteru dodatkowego terminu do zarządzenia wykonania kary ma istotne znaczenie dla sposobu jego obliczania. Materialne przesłanki zarządzenia wykonania kary są uregulowane w kodeksie karnym (art. 75), a zagadnienia proceduralne związane z jego wykonaniem – w kodeksie karnym wykonawczym (art. 178 i art. 178a) oraz kodeksie postępowania karnego. Z faktu zamieszczenia tej regulacji w kodeksie karnym oraz jej merytorycznej zawartości wynika, że termin dodatkowy do zarządzenia wykonania kary ma charakter materialny. W związku z tym nie mają zastosowania do jego obliczania reguły określone w art. 122–127 k.p.k.

Obliczanie tego terminu następuje według czasu kalendarzowego, na co wskazuje określenie go w art. 75 § 4 k.k. w miesiącach. Kodeks karny, inaczej niż kodeks postępowania karnego, nie zawiera wskazówek co do sposobu obliczania terminów. W zakresie obliczania biegu terminów materialnoprawnych w doktrynie wskazuje się na możliwość zastosowania dwóch metod:

- 1) *computatio naturalis*, polegająca na obliczaniu biegu terminu co do dnia, godziny i minuty (*a momento ad momentum*);
- 2) *computatio civilis*, według której bieg terminu oblicza się od dnia do dnia (*dies a qua*)⁸.

W literaturze uznaje się, że druga metoda jest korzystniejsza dla sprawcy, gdyż wlicza się dzień, w którym następuje początek biegu terminu⁹. Przyjmuje się jednak, że dla obliczania kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności oraz środków karnych, a także przedawnienia stosuje się regułę *a momento ad momentum*¹⁰.

⁶ Wyrok SN z dnia 29 sierpnia 1959 r., V K 1127/59, LEX nr 169206; uchwała SN z dnia 20 listopada 2000 r., I KZP 34/00, OSNKW 2001, Nr 1–2, poz. 3 z uwagami aprobującymi S. Zabłockiego, *Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego – Izba Karna*, Pal. 2001, nr 1–2; R.A. Stefańskiego, *Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego materialnego, prawa karnego wykonawczego i prawa wykroczeń za 2000 r.*, WPP 2001, nr 1, s. 107–109.

⁷ Postanowienie SN z dnia 13 marca 1996 r., IV KKN 464/96, LEX nr 1674082; postanowienie SN z dnia 9 kwietnia 1997 r., IV KKN 8/97, Prok. i Pr.-wkł. 1997, nr 10, poz. 2; postanowienie SN z dnia 13 marca 1997 r., I KZP 42/96, Prok. i Pr.-wkł. 1997, nr 5, poz. 2; M. Siewierski, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 1965, s. 121; J. Bafia, [w:] J. Bafia, K. Mioduski, M. Siewierski, *Kodeks karny. Komentarz*, t. 1, Warszawa 1987, s. 303; A. Zoll, [w:] K. Buchała (red.), *Komentarz do kodeksu karnego. Część ogólna*, Warszawa 1994, s. 428.

⁸ M. Kulik, *Przedawnienie karalności i przedawnienie wykonania kary w polskim prawie karnym*, Warszawa 2014, s. 222; K. Marszał, *Przedawnienie w prawie karnym*, Warszawa 1972, s. 142.

⁹ M. Kulik, *Przedawnienie...*, s. 222; K. Banasik, *Przedawnienie w prawie karnym w systemie kontynentalnym i anglosaskim*, Warszawa 2013, s. 127.

¹⁰ I. Nowikowski, *O regułach obliczania terminów w procesie karnym (kwestie wybrane)* [w:] A. Michalska-Warias, I. Nowikowski, J. Piórkowska-Flieger (red.), *Teoretyczne i praktyczne*

Mając na uwadze, że początek biegu okresu próby jest określony prawomocnością wyroku, a więc instytucją prawa karnego procesowego, należy przyjąć metodę *computatio civilis*.

Bieg dodatkowego terminu rozpoczyna się *verba legis* „od zakończenia okresu próby” (art. 75 § 4 k.k.). Istotnego znaczenia nabiera więc określenie zakończenia tego okresu, a ten zależy od jego rozpoczęcia, którym jest uprawomocnienie się wyroku. Artykuł 70 § 1 k.k. bowiem stanowi, że okres próby biegnie „od uprawomocnienia się wyroku”. W doktrynie taki sam zwrot zawarty w art. 43 § 2 k.k. odczytuje się jako moment, w którym następuje prawomocność wyroku, a zatem termin ten liczy się od chwili do chwili, czyli termin ten rozpoczyna bieg od początku dnia następnego po dniu, w którym powstało zdarzenie powodujące prawomocność orzeczenia¹¹. Pogląd ten jest słuszny, gdyż chodzi o prawomocność, która jest instytucją prawa karnego procesowego, a zgodnie z art. 123 § 1 k.p.k. do biegu terminu nie wlicza się dnia, od którego liczy się dany termin. Wyrok staje się prawomocny w przypadku, gdy:

- upłynął termin do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku (art. 422 § 1 k.p.k.);
- upłynął termin do złożenia apelacji (art. 460 k.p.k.);
- prezes sądu pierwszej instancji odmówił przyjęcia apelacji wniesionej po terminie lub przez osobę nieuprawnioną albo niedopuszczalnej z mocy ustawy (art. 429 § 1 k.p.k.), a zażalenie nie zostało wniesione lub nie zostało uwzględnione; w pierwszym przypadku wyrok staje się prawomocny po upływie terminu do wniesienia zażalenia, a w drugim – od daty nieuwzględnienia zażalenia;
- sąd odwoławczy pozostawił bez rozpoznania przyjętą apelację ze względu na wniesienie jej po terminie, przez osobę nieuprawnioną lub niedopuszczalną z mocy ustawy albo jej przyjęcie nastąpiło na skutek niezasadnego przywrócenia terminu (art. 430 § 1 k.p.k.), a zażalenie nie zostało wniesione lub nie zostało uwzględnione; w pierwszym przypadku wyrok staje się prawomocny po upływie terminu do wniesienia zażalenia, a w drugim – od daty nieuwzględnienia zażalenia;
- cofnięcia apelacji przez stronę (art. 431 § 1 k.p.k.); wyrok staje się prawomocny w dniu pozostawienia apelacji bez rozpoznania przez sąd odwoławczy (art. 432 k.p.k.);
- sąd odwoławczy utrzymał w mocy lub zmienił zaskarżony wyrok; wyrok sądu pierwszej instancji staje się prawomocny z chwilą wydania wyroku przez sąd odwoławczy (art. 426 § 1 k.p.k.).

Reasumując, okres próby biegnie od uprawomocnienia się wyroku, a więc od dnia następnego po ostatnim, w którym można było złożyć wniosek o uzasadnienie wyroku lub po ostatnim dniu, w którym można było wyrok zaskarżyć, a w razie zaskarżenia wyroku okres próby biegnie od dnia ogłoszenia wyroku przez sąd drugiej instancji¹².

problemy współczesnego prawa karnego. księga jubileuszowa dedykowana prof. T. Bojarskiemu, Lublin 2011, s. 881.

¹¹ *Ibidem*, s. 883.

¹² Postanowienie SN z dnia 18 września 1995 r., III KRN 91/95, LEX nr 24873.

Okres próby jest określany w latach od roku do 3 lat (art. 70 § 1 k.k.) albo od 2 do 5 lat (art. 70 § 2 k.k.), a w związku z tym koniec tego okresu – zgodnie z czasem kalendarzowym – przypada na dzień miesiąca odpowiadającego jego początkowi. Skoro dodatkowy termin sześciomiesięczny biegnie *verba legis* „od zakończenia okresu próby”, to znaczy, że rozpoczyna bieg w dniu następnym, w którym upłynął okres próby. Jego końcem jest dzień miesiąca, który odpowiada początkowi tego terminu.

Momenty te wyznaczają granice czasowe wydania postanowienia o zarządzeniu wykonania kary¹³. Termin ten jest ostateczny, nieprzekraczalny i nie może być przedłużony¹⁴, a nadto żadna czynność sądu nie może przerwać jego biegu¹⁵. Niewydanie postanowienia o zarządzeniu wykonania kary w okresie 6 miesięcy od zakończenia okresu próby, oznacza, że okres próby przebiegł pomyślnie, chociażby później zostało ujawnione, że zaistniały powody do wydania postanowienia o zarządzeniu wykonania kary¹⁶. Jeżeli zatem w okresie próby i następnych sześciu miesiącach nie zostało zarządzone wykonanie kary warunkowo zawieszanej, to nie można tego uczynić już później¹⁷. Niewykonane obowiązki nałożone na skazanego wygasają¹⁸.

Jego upływ wywołuje nieodwracalne skutki prawne¹⁹. Po upływie tego okresu nie może nastąpić zarządzenie wykonania kary, zaś skazanie ulega zatarciu z mocy prawa²⁰. Skazanie ulega zatarciu z mocy prawa z upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby (art. 76 § 1 k.k.), chyba że wobec skazanego orzeczono grzywnę, środek karny, przepadek lub środek kompensacyjny, gdyż wówczas zatarcie skazania nie może nastąpić przed ich wykonaniem, darowaniem albo przedawnieniem ich wykonania. Zatarcie skazania nie może nastąpić również przed wykonaniem środka zabezpieczającego (art. 76 § 2 k.k.).

Nie jest także dopuszczalne wydanie wyroku łącznego, jeżeli kara wymierzona za pozostające w zbiegu realnym przestępstwo, w czasie orzekania w przedmiocie kary łącznej nie mogła być już wykonana i nigdy do wykonania nie może zostać wprowadzona, gdyż upłynęło 6 miesięcy od zakończenia okresu próby²¹.

¹³ Postanowienie SN z dnia 22 listopada 2006 r., V KK 374/06, OSNwSK 2006, nr 1, poz. 2224.

¹⁴ Postanowienie SN z dnia 14 października 2008 r., V KK 263/08, OSNwSK 2008, nr 1, poz. 1998; postanowienie SN z dnia 28 kwietnia 2004 r., II KK 37/04, LEX nr 109476.

¹⁵ M. Kalitowski, [w:] S. Hoc, M. Kalitowski, S.M. Przyjemski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek, *Kodeks karny. Komentarz*, t. I, Gdańsk 2005, s. 650.

¹⁶ J. Skupiński, *Warunkowe skazanie w prawie polskim na tle porównawczym*, Warszawa 1992, s. 310.

¹⁷ Postanowienie SN z dnia 9 kwietnia 1997 r., IV KKN 8/97 LEX nr 30360; wyrok SN z dnia 29 sierpnia 1959 r., V K 1127/59, LEX nr 169206.

¹⁸ M. Leonieni, *Warunkowe zawieszenie...*, s. 328; postanowienie 7 sędziów SN z dnia 11 maja 1966 r., RNw 11/66, OSNKW 1966, nr 9–10, poz. 93.

¹⁹ Wyrok SA w Katowicach z dnia 20 lipca 2017 r., II Aka 290/17, LEX nr 2382750.

²⁰ Postanowienie SN z dnia 18 września 1995 r., III KRN 91/95, LEX nr 24873; M. Leonieni, *Warunkowe zawieszenie...*, s. 314.

²¹ Wyrok SN z dnia 21 marca 2017 r., III KK 72/17, LEX nr 2271448; wyrok SN z dnia 10 kwietnia 2018 r., III KK 99/18, LEX nr 2497988; wyrok SA w Katowicach z dnia 20 lipca 2017 r., II Aka 290/17, LEX nr 2382750; wyrok SN z dnia 14 marca 2017 r., IV KK 363/16, LEX nr 2261744.

5. TERMIN DO WYDANIA POSTANOWIENIA O ZARZĄDZENIU WYKONANIA KARY

Przepis art. 75 § 4 k.k., określając ostateczny termin, do którego powinno nastąpić zarządzenie wykonania kary warunkowo zawieszonej, wymaga wydania decyzji procesowej w postaci postanowienia o zarządzeniu wykonania kary. Dla oceny, czy w sprawie nastąpiło skuteczne zarządzenie wykonania kary decydujące znaczenie mają te przepisy, które określają, z jaką chwilą orzeczenie staje się wykonalne²².

Sporna była w doktrynie i orzecznictwie kwestia, czy postanowienie o zarządzeniu wykonania kary ma być wydane najpóźniej przed upływem dodatkowego terminu 6-miesięcznego, czy też przed jego upływem musi ono stać się prawomocne. Ten sam problem uwidocznił się na tle odwołania warunkowego zwolnienia od reszty kary pozbawienia wolności, które również może nastąpić także w ciągu 6 miesięcy od zakończenia okresu próby (art. 82 § 1 k.k.).

Sąd Najwyższy uznawał, że;

- „Określony w art. 75 § 4 k.k. termin jest zachowany, jeżeli orzeczenie o zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności zapadnie i uprawomocni się przed upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby”²³;
- „Przepis art. 75 § 4 KK reguluje jednoznacznie okres, w którym możliwe jest zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszonej, w razie zaistnienia przesłanek takiej decyzji, wskazanych w § 1 i 2 tego przepisu. Jest nim oznaczony w wyroku okres próby i dalsze 6 miesięcy, biegnące od zakończenia okresu próby. W tym okresie konieczne jest nie tylko podjęcie decyzji o zarządzeniu wykonania kary warunkowo zawieszonej, lecz – aby była ona zgodna z prawem materialnym – także jej uprawomocnienie się”²⁴.

Co do odwołania warunkowego zwolnienia z reszty kary pozbawienia wolności, organ ten stwierdzał, że:

- „Użyte w art. 97 (*ob. art. 82 § 1 – uwaga B.J.S.*) k.k. określenie „nie odwołano warunkowego zwolnienia” odnosi się do sytuacji, gdy w okresie 6 miesięcy po

²² Postanowienie SN z dnia 21 marca 2017 r., IV KK 51/17, LEX nr 2254802

²³ Postanowienie SN z dnia 14 lipca 2010 r., V KK 108/10, OSNwSK 2010, nr 1, poz. 1437; postanowienie SN z dnia 4 września 2008 r., II KK 227/08, OSNwSK 2008, nr 1, poz. 1757; postanowienie SN z dnia 4 października 2007 r., V KK 275/07, OSNwSK 2007/1/2186; postanowienie SN z dnia 9 listopada 2005 r., V KK 298/05, OSNwSK 2005, nr 1, poz. 2042; postanowienie SN z dnia 22 września 2005 r., III KK 312/05, OSNwSK 2005, nr 1, poz. 1734; postanowienie SN z dnia 21 lipca 2005 r., V KK 193/05 OSNwSK 2005, nr 1, poz. 1378; postanowienie SN z dnia 28 kwietnia 2004 r., II KK 37/04, LEX nr 109476; postanowienie SN z dnia 1 lutego 1995 r., III KRN 203/94 OSNwSK 1995, nr 3–4, poz. 18 z głosem krytyczną K. Postulskiego, PS 1996, nr 2, s. 85 i nast.; postanowienie SA w Krakowie z dnia 11 września 2001 r., II AKz 362/01, LEX nr 49494; R. Góral, *Kodeks karny...*, s. 162; A. Marek, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 241; R. Skarbek, [w:] *Kodeks karny. Komentarz do artykułów 32–116...*, s. 476.

²⁴ Postanowienie SN z dnia 10 września 2005 r., III KK 312/05, Biul. PK 2005, Nr 6, poz. 1.2. 10; postanowienie SN z dnia 28 kwietnia 2004 r., II KK 37/04, LEX nr 109476; postanowienie SA w Krakowie z dnia 11 września 2001 r., II AKz¹ 362/01, Prok. i Pr. – wkł. 2002, nr 3, poz. 20.

upływie okresu próby nie wydano prawomocnego postanowienia w tym przedmiocie²⁵;

- „Z uwagi na doniosłość skutków w sferze materialnoprawnej, jakie powoduje upływ terminu, o którym mowa w art. 82 § 1 k.k., postanowienie o odwołaniu przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności musi nie tylko zapaść, ale i uprawomocnić się w okresie próby, względnie w ciągu dalszych 6 miesięcy²⁶;

Sąd Najwyższy argumentował, że postanowienie musi być prawomocne, ponieważ ustawa nie przewiduje możliwości przerwania tego terminu, w wyniku dokonania określonej czynności procesowej, a gdyby stanąć na odmiennym stanowisku, to wobec możliwości zaskarżenia postanowienia o zarządzeniu wykonania kary mogłoby dojść do uchylecia, nawet wielokrotnego przez instancję odwoławczą tego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Ponowna decyzja w przedmiocie zarządzenia wykonania kary mogłaby więc w pierwszej instancji zapaść w terminie znacznie przekraczającym okres 6 miesięcy²⁷.

Sąd Najwyższy zajmował też odmienne stanowisko, uznając, że ten dodatkowy termin jest zachowany, jeżeli przed jego upływem nastąpiło wydanie choćby nieprawomocnego postanowienia o zarządzeniu wykonania kary, twierdząc, że: „Termin 6-miesięczny przewidziany w art. 75 § 4 k.k. jest zachowany, jeżeli przed jego upływem nastąpiło wydanie, choćby nieprawomocnego postanowienia o zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności²⁸.”

W doktrynie także prezentowano pogląd, że dla skuteczności zarządzenia wykonania kary wystarczające jest, gdy przed upływem tego okresu zostanie wydane postanowienie, argumentowane tym, że bieg tego terminu przerywa nie uprawomocnienie się, ale wydanie postanowienia, ze względu na już jego wykonalność z chwilą wydania. Podkreślano jednocześnie, że jeżeli wydane przed upływem tego terminu postanowienie zostanie w postępowaniu odwoławczym uchylone, a sprawa zostanie przekazana do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, zarządzenie wykonania kary nie będzie możliwe, gdy ponowne postanowienie tego sądu

²⁵ Uchwała 7 s. SN z dnia 30 stycznia 1996 r., I KZP 34/95, OSNKW 1996, nr 3–4, poz. 14 z uwagami aprobusującymi R.A. Stefańskiego, *Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego materialnego za 1996 r.*, WPP 1997, nr 1, s. 93–95; uchwała SN z dnia 26 czerwca 2014 r., I KZP 7/14, OSNKW 2014, nr 9, poz. 67 z głosami aprobusującymi T. Pudo, Prok. i Pr. 2015, nr 11, s. 152–161, D. Wysockiego, OSP 2014, nr 12, poz. 120, krytycznymi K. Postulskiego, LEX/el. 2014, M.J. Szewczyka, LEX/el. 2015; postanowienie SN z dnia 17 maja 2011 r., III KK 92/2011, LEX nr 795786 z głosem aprobusującą K. Dąbkiewiczą, PS 2013, nr 1, s. 125–134; postanowienie SN z dnia 12 maja 2009 r., IV KK 88/09, LEX nr 599415; postanowienie SN z dnia 14 października 2008 r., V KK 263/08, OSNwSK 2008, nr 1, poz. 1998; postanowienie SN z dnia 3 listopada 2003 r., IV KK 373/03, LEX nr 82302;

²⁶ Postanowienie SN z dnia 10 grudnia 2015 r., II KK 233/15, LEX nr 1941891.

²⁷ Postanowienie SN z dnia 2 kwietnia 1996 r., V KKN 7/96, LEX nr 25591.

²⁸ Postanowienie SN z dnia 9 października 2013 r., V KK 177/13, LEX nr 1400154; uchwała SN z dnia 18 stycznia 1962 r., VI KO 62/61, OSNKW 1962, nr 4, poz. 62, uchwała SN z dnia 18 lutego 1972 r., VI KZP 70/71, OSNKW 1972, nr 5, poz. 77; wyrok SN z dnia 24 marca 1970 r. – V KRN 673/66, OSNKW 1970, nr 6, poz. 61; M. Leonieni, *Odwołanie warunkowego zawieszenia wykonania kary*, Wkładka do nr 4/1995 Biuletynu Ministerstwa Sprawiedliwości, s. 12; tenże, *Warunkowe zawieszenie...*, s. 328.

nie zostanie wydane przed upływem okresu 6 miesięcy, liczonego od zakończenia okresu próby²⁹.

Istota sporu sprowadzała się *de facto* do określenia momentu wykonalności postanowienia o zarządzeniu wykonania kary. Kwestia ta została rozstrzygnięta w art. 178 § 5 k.k.w., wprowadzonym do tego kodeksu karnego ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw³⁰. Wprawdzie zgodnie z art. 9 § 3 k.k.w. postanowienie w postępowaniu wykonawczym staje się wykonalne z chwilą wydania, chyba że ustawa stanowi inaczej lub sąd wstrzyma jego wykonanie, ale co do postanowień o zarządzeniu wykonania kary inaczej kwestia ta jest uregulowana w art. 178 § 5 k.k.w. Zgodnie z tym przepisem postanowienie o zarządzeniu wykonania kary na podstawie art. 75 § 2 i 3 k.k. staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia się. Chodzi o fakultatywne zarządzenie wykonania kary, tj. z powodu rażącego naruszania przez skazanego porządku prawnego, w szczególności popełnienia innego przestępstwa niż podobne przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania albo uchylania się od uiszczenia grzywny, od dozoru, wykonania nałożonych obowiązków lub orzeczonych środków karnych, środków kompensacyjnych lub przepadku (art. 75 § 2 k.k.) albo rażącego naruszenia porządku prawnego, a w szczególności popełnienia przestępstwa. po wydaniu wyroku, lecz przed jego uprawomocnieniem się (art. 75 § 3 k.k.).

W razie złożenia zażalenia na takie postanowienie, nie jest dopuszczalne wykonanie kary pozbawienia wolności, gdyż stoi temu na przeszkodzie art. 178 § 5 k.k.w. Wprawdzie art. 462 § 1 k.p.k. stanowi, że wniesienie zażalenia nie wstrzymuje wykonania orzeczenia, lecz przepis ten w tym wypadku nie ma zastosowania, gdyż zgodnie z regułą *lex specialis derogat legi generali*, jest wyłączony przez art. 178 § 3 k.k.w.³¹.

Z treści art. 178 § 5 k.k.w. w drodze rozumowania *a contrario* nasuwa się wniosek, że w wypadkach obligatoryjnego zarządzenia wykonania kary, postanowienie o zarządzeniu wykonania kary staje się wykonalne z chwilą jego wydania. Ma w pełni zastosowanie art. 9 § 3 k.k.w., zgodnie z którym postanowienie wydane w postępowaniu wykonawczym staje się wykonalne z momentem wydania³². Słusznie Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że: „Postanowienie o zarządzeniu wykonania kary wydane na podstawie art. 75 § 1, § 1a i § 2a k.k. staje się wykonalne z chwilą wydania przed upływem okresu wskazanego w art. 75 § 4 k.k., chyba że sąd wydający postanowienie albo sąd powołany do rozpoznania zażalenia wstrzyma jego wykonanie; w wypadku takiego wstrzymania wykonanie postanowienia może

²⁹ K. Postulski, Glosa do postanowienia SN z dnia 1 lutego 1995 r., III KRn 203/94 PS 1996, nr 2, s. 85 i nast.

³⁰ Dz.U. Nr 240, poz. 1431.

³¹ J. Lachowski, [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz. Art. 1–116*, Warszawa 2017, s. 1015.

³² P. Hofmański, L.K. Paprzycki, A. Sakowicz, [w:] M. Filar (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 573; K. Postulski, Glosa do postanowienia SN z dnia 9 lutego 2016 r., IV KK 431/15, LEX/el 2016; tenże, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017, s. 862; S. Leleńtal, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017, s. 731.

nastąpić dopiero po jego uprawomocnieniu, o ile nastąpi przed upływem terminu do zarządzenia wykonania kary”³³.

Dotyczy to zarządzenia wykonania kary:

- co do skazanego, który w okresie próby popełnił podobne przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 75 § 1 k.k.);
- co do skazanego za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą, który w okresie próby rażąco naruszał porządek prawny, ponownie używając przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkującej wspólnie ze sprawcą (art. 75 § 1a k.k.);
- co do skazanego, który po udzieleniu skazanemu pisemnego upomnienia przez sądowego kuratora zawodowego, rażąco naruszał porządek prawny, w szczególności popełnił inne przestępstwo niż podobne przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania albo uchylał się od uiszczenia grzywny, od dozoru, wykonania nałożonych obowiązków lub orzeczonych środków karnych, środków kompensacyjnych lub przepadku (art. 75 § 2a w zw. z § 2 k.k.).

Postanowienie takie powinno być skierowane do wykonania w dniu jego wydania. Możliwe jest jednak odstępianie od tej zasady w przypadkach szczególnie uzasadnionych i wstrzymanie wykonania orzeczenia (art. 9 § 4 k.k.w.). Wstrzymanie wykonania orzeczenia – zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego – może nastąpić jedynie wyjątkowo, gdy ujawnią się okoliczności świadczące o tym, że bezzwłoczne podjęcie czynności wykonawczych pociągnie za sobą nieodwracalne i niepożądane skutki dla skazanego³⁴. W literaturze wskazuje się, że orzeczenie takie powinno być uzasadnione szczególnymi i jednoznacznymi okolicznościami, wskazującymi, że wykonanie orzeczenia z chwilą jego wydania spowodowałoby dla skazanego zbyt poważne następstwa³⁵. Zasadnie w doktrynie zwraca się uwagę, że postanowienie o wstrzymaniu wykonania postanowienia jest wyjątkiem od zasady niezwłoczności wykonania kary, a przesłanki takiej decyzji nie mogą podlegać wykładni rozszerzającej. Niemniej decyzja ta powinna uwzględniać zasadę humanitaryzmu i poszanowania godności ludzkiej skazanego³⁶.

Trafny jest pogląd Sądu Najwyższego, że: „W obowiązującym aktualnie stanie prawnym ustawodawca zdecydował się wprowadzić rozgraniczenie wykonalności postanowień o wykonaniu warunkowo zawieszonych kary pozbawienia wolności w zależności od podstawy prawnej wydania, tj. obligatoryjnego (art. 75 § 1, § 1a

³³ Postanowienie SN z dnia 20 czerwca 2013 r., I KZP 3/13, OSNKW 2013, nr 8, poz. 63. z głosem aprobującą K. Postulskiego, *Lex/el* 2013 i takimi uwagami R. A. Stefańskiego, *Przegląd uchwał Izby Karnej oraz Izby Wojskowej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego materialnego za 2013 r.*, „*Ius Novum*” 2014, nr 1, s. 193–194.

³⁴ Postanowienie SN z dnia 26 września 2012 r., V KK 218/12, LEX nr 1220962.

³⁵ B. Orłowska-Zielińska, K. Szczechowicz, *Wykonalność postanowień, udział stron i inne wybrane aspekty nowelizacji kodeksu karnego wykonawczego*, *Prok. i Pr.* 2013, nr 3, s. 113; postanowienie SN z 26 września 2012 r., V KK 218/12, LEX nr 1220962.

³⁶ K. Postulski, *Wykonalność orzeczeń karnych w aspekcie zasady humanitaryzmu i poszanowania godności ludzkiej skazanego*, *Pal.* 2013, nr 11–12, s. 166.

albo § 2a k.k.) albo fakultatywnego (art. 75 § 2 i 3 k.k.) zarządzenia wykonania kary. Kodeks karny wykonawczy jako zasadę przyjmuje wykonalność postanowień wydanych w postępowaniu wykonawczym z chwilą ich wydania. Postanowienie o zarządzeniu wykonania kary wydane na podstawie art. 75 § 1, § 1a i § 2a k.k. staje się wykonalne z chwilą wydania przed upływem okresu wskazanego w art. 75 § 4 k.k., chyba że sąd wydający postanowienie albo sąd powołany do rozpoznania zażalenia, wstrzyma jego wykonanie. W drodze wyjątku moment ten może być odsunięty w czasie, gdy ustawa tak stanowi albo sąd pierwszej instancji lub sąd odwoławczy wstrzymają wykonanie orzeczenia³⁷. W tych przypadkach ma zastosowanie art. 9 § 3 k.k.w., bowiem inne przepisy nie przewidują wyjątku od zasady sformułowanej w tym przepisie co do wykonalności postanowień o obligatoryjnym zarządzeniu wykonania kary warunkowo zawieszanej i w związku z tym sześciomiesięczny termin określony art. 75 § 4 jest zachowany, jeżeli przed jego upływem sąd wyda postanowienie w tym przedmiocie, chociażby uprawomocniło się ono po upływie tego terminu³⁸. Trafnie organ ten zauważył, że „w art. 9 § 3 k.k.w. wskazano regułę wykonalności, a wyjątki od niej wynikać mają z wyraźnych wyłączeń ustawowych albo decyzji sądu podjętej w konkretnym postępowaniu. Jeżeli chodzi o pierwszą grupę wyjątków, to należy między innymi wskazać art. 178 § 3 k.k.w. Zgodnie z treścią tego przepisu postanowienie o zarządzeniu wykonania kary wydane na podstawie art. 75 § 2 i 3 k.k. staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia³⁹.

Zdziwienie zatem budzi, mimo wyraźnej regulacji art. 178 § 1 k.k.w., twierdzenie nadal, że w terminie 6 miesięcy od zakończenia okresu próby postanowienie o zarządzeniu wykonania kary musi nie tylko zostać wydane, lecz także się uprawomocnić⁴⁰.

³⁷ Postanowienie SN z dnia 14 września 2016 r., V KK 230/16, Prok. i Pr. – wkł. 2016, nr 11, poz. 4; postanowienie SN z dnia 12 kwietnia 2017 r., IV KK 425/16, LEX nr 2281269; postanowienie SN z dnia 21 marca 2017 r., IV KK 51/17, LEX nr 2254802; postanowienie SN z dnia 14 września 2016 r., V KK 230/16, LEX nr 2108519; postanowienie SN z dnia 9 lutego 2016 r., IV KK 431/15, LEX nr 1973565; postanowienie SN z dnia 12 kwietnia 2017 r., IV KK 425/16, LEX nr 2281269. Tak też V. Konarska-Wrzosek, [w:] V. Konarska-Wrzosek (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 440; P. Hofmański, L.K. Paprzycki, A. Sakowicz, [w:] *Kodeks karny...*, s. 572–573; J. Lachowski, [w:] *Kodeks karny...*, s. 1015.

³⁸ K. Postulski, *Wykonalność orzeczeń...*, s. 164–165.

³⁹ Uchwała SN z dnia 26 czerwca 2014 r., I KZP 7/14, OSNKW 2014, nr 9, poz. 67. Tak też M. Pacura, *Upływ okresu próby a wydanie postanowienia o odwołaniu warunkowego zwolnienia*, LEX/el. 2014.

⁴⁰ M. Budyn-Kulik, [w:] *Kodeks karny...*, s. 266; A. Zoll, [w:] W. Wróbel, A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część ogólna, Komentarz do art. 53–117*, t. I, cz. 2, Warszawa 2016, s. 342–343; G. Łabuda, [w:] J. Giezek (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, t. I, Warszawa 2012, s. 515–516; S. Jaworski, *Przesłanki zarządzenia wykonania zawieszanej kary – uwagi praktyczne*, Mon. Praw. 2013, nr 3, s. 167; S. Hyps, [w:] K. Wiak, A. Grześkowiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 545.

6. WNIOSKI

1. Warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności jest stosowane na okres próby i od zachowania skazanego w tym czasie zależy, czy było ono wystarczające dla osiągnięcia wobec niego celów kary, czy też nie spełniło ono tego celu i zachodzi konieczność zarządzenia jej wykonania. Ocenie podlega zachowanie skazanego w okresie próby i w tym okresie w zasadzie powinno nastąpić zarządzenie wykonania kary, lecz ustawodawca dopuszcza wydanie postanowienia o zarządzeniu wykonania kary w ciągu 6 miesięcy od zakończenia okresu próby (art. 75 § 4 k.k.). Jest to uzasadnione tym, że zachowanie sprawcy w okresie próby, uzasadniające zarządzenie wykonanie kary, może ujawnić się dopiero po upływie okresu próby oraz by sprawca nie trwał w stanie niepewności co do swego losu w nieskończoność oraz ma umożliwić podjęcie czynności zmierzających do ustalenia zaistnienia lub niezaistnienia okoliczności uzasadniających zarządzenie wykonania kary.
2. Regulacja tego dodatkowego terminu w kodeksie karnym oraz fakt, że związany jest on z materialnymi przesłankami zarządzenia wykonania kary przemawiają za uznaniem go za termin o charakterze materialnym. W związku z tym nie mają zastosowania do jego obliczania reguły określone w art. 122–127 k.p.k.
3. Mając na uwadze, że początek biegu okresu próby jest określony prawomocnością wyroku, a więc instytucją prawa karnego procesowego, do jego obliczenia należy stosować metodę *computatio civilis*, polegającą na obliczaniu biegu terminu od dnia do dnia (*dies a qua*). Dodatkowy termin sześciomiesięczny do zarządzenia wykonania kary biegnie *verba legis* „od zakończenia okresu próby”, a więc od dnia następnego po upływie okresu próby. Jego granicą końcową jest dzień miesiąca, który odpowiada początkowi tego terminu.
4. Termin do zarządzenia wykonania kary jest zachowany, jeżeli w wypadku fakultatywnego jej zarządzenia (art. 75 § 2 i 3 k.k.) zostanie wydane i uprawomocni się postanowienie o zarządzeniu wykonania kary przed upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby (art. 178 § 5 k.k.w.), a w razie jej obligatoryjnego zarządzenia (art. 75 § 1, § 1a i § 2a k.k.) wystarczające jest, gdy przed tym terminem zostanie wydane takie postanowienie.

BIBLIOGRAFIA

- Bafia J., Mioduski K., Siewierski M., *Kodeks karny. Komentarz*, t. 1, Warszawa 1987.
- Banasik K., *Przedawnienie w prawie karnym w systemie kontynentalnym i anglosaskim*, Warszawa 2013.
- Buchała K. (red.), *Komentarz do kodeksu karnego. Część ogólna*, Warszawa 1994.
- Filar M. (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2016.
- Giezek J., *Kodeks karny. Komentarz*, t. I, Warszawa 2012.
- Góral R., *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2007.
- Hoc S., Kalitowski M., Przyjemski S.M., Sienkiewicz Z., Szumski J., Tyszkiewicz L., Wąsek A., *Kodeks karny. Komentarz*, t. I, Gdańsk 2005.

- Jaworski S., *Przesłanki zarządzenia wykonania zawieszony kary – uwagi praktyczne*, Mon. Praw. 2013, nr 3.
- Konarska-Wrzosek V. (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2016.
- Królikowski M., Zawłocki R. (red.), *Kodeks karny. Komentarz do artykułów 32–116*, t. II, Warszawa 2010.
- Królikowski M., Zawłocki R. (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz. Art. 1–116*, Warszawa 2017.
- Kulik M., *Przedawnienie karalności i przedawnienie wykonania kary w polskim prawie karnym*, Warszawa 2014.
- Lelental S., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017.
- Leonieni M., *Warunkowe zawieszenie wykonania kary w polskim prawie karnym. Analiza ustawy i praktyki sądowej*, Warszawa 1974.
- Leonieni M., *Odwołanie warunkowego zawieszenia wykonania kary*, Wkładka do nr 4/1995 Biuletynu Ministerstwa Sprawiedliwości.
- Makarewicz J., *Kodeks karny z komentarzem*, Lwów 1938.
- Marek A., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2010.
- Marszał K., *Przedawnienie w prawie karnym*, Warszawa 1972.
- Michalska-Warias A., Nowikowski I., Piórkowska-Flieger J. (red.), *Teoretyczne i praktyczne problemy współczesnego prawa karnego. księga jubileuszowa dedykowana prof. T. Bojarskiemu*, Lublin 2011.
- Mozgawa M. (red.) *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2017.
- Orłowska-Zielińska B., Szczechowicz K., *Wykonalność postanowień, udział stron i inne wybrane aspekty nowelizacji kodeksu karnego wykonawczego*, Prok. i Pr. 2013, nr 3.
- Pacura M., *Upływ okresu próby a wydanie postanowienia o odwołaniu warunkowego zwolnienia*, LEX/el. 2014.
- Postulski K., *Glosa do postanowienia SN z dnia 1 lutego 1995 r.*, III KRN 203/94 PS 1996, nr 2.
- Postulski K., *Glosa do postanowienia SN z dnia 9 lutego 2016 r.*, IV KK 431/15.
- Postulski K., *Wykonalność orzeczeń karnych w aspekcie zasady humanitaryzmu i poszanowania godności ludzkiej skazanego*, Pal. 2013, nr 11–12.
- Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017.
- Siewierski M., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 1965.
- Skupiński J., *Warunkowe skazanie w prawie polskim na tle porównawczym*, Warszawa 1992.
- Wiak K., Grześkowiak A., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2018.
- Wróbel W., Zoll A., *Kodeks karny. Część ogólna, Komentarz do art. 53–117*, t. I, cz. 2, Warszawa 2016.

DODATKOWY OKRES DO ZARZĄDZENIA WYKONANIA KARY

Streszczenie

Przedmiotem artykułu jest analiza charakteru prawnego dodatkowego 6 miesięcznego okresu od zakończeniu okresu próby do zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszony (art. 75 § 4 k.k.), sposobu jego obliczania oraz momentu, w którym postanowienie o zarządzeniu wykonania kary jest skuteczne. Zdaniem Autorki termin ten ma charakter materialny, co wynika z faktu jego zamieszczenia w kodeksie karnym oraz jego powiązania z materialnymi przesłankami zarządzenia wykonania. Do jego obliczenia należy stosować metodę *computatio civilis*, polegającą na obliczaniu biegu terminu od dnia do dnia

(*dies a qua*) ze względu na to, że początek biegu okresu próby jest określony prawomocnością wyroku, a więc instytucją prawa karnego procesowego. Termin do zarządzenia wykonania kary jest zachowany, jeżeli w wypadku fakultatywnego jej zarządzenia (art. 75 § 2 i 3 k.k.) zostanie wydane i uprawomocni się postanowienie o zarządzeniu wykonania kary przed upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby (art. 178 § 5 k.k.w.), a w razie jej obligatoryjnego zarządzenia (art. 75 § 1, § 1a i § 2a k.k.) wystarczające jest, gdy przed tym terminem zostanie wydane takie postanowienie (art. 9 § 3 k.k.w.).

Słowa kluczowe: kara pozbawienia wolności, okres próby, termin, warunkowe zawieszenie, zarządzenie wykonania kary

ADDITIONAL PERIOD FOR ORDERING PENALTY EXECUTION

Summary

The article analyses legal character of additional 6-months probation period foreseen to order the execution of deprivation of liberty penalty suspended conditionally (art. 75 § 4 of Criminal Code), form of counting this period and the moment when the resolution of execution of the penalty is binding. The Author considers that this period is of substantial nature, as it is regulated in Criminal Code and it is related with substantial requirements for execution of penalty. To compute the period the method *computatio civilis* shall be applied, which consist on computing from day to day (*dies a qua*) as the beginning of probation period is determined by final sentence – the institution regulated in criminal proceedings law. The term for execution of penalty is valid if in case of optional execution of penalty (art. 75 § 2 and 3 of Criminal Code) a resolution is issued and it is final before the expiration of 6 months from the expiration of probation period (art. 178 § 5 of Executive Criminal Code) and in case of compulsory execution it is sufficient that a resolution is issued before the expiration of such term (art. 9 § 3 of Executive Criminal Code).

Keywords: penalty of deprivation of liberty, probation, deadline, conditional suspension, penalty execution order

Cytuj jako:

Stefańska B.J., *Dodatkowy okres do zarządzenia wykonania kary [Additional period for ordering penalty execution]*, „Ius Novum” 2019 (Vol. 13) nr 1, s. 89–101. DOI: 10.26399/iusnovum.v13.1.2019.05/b.j.stefanska

Cite as:

Stefańska, B.J. (2019) 'Additional period for ordering penalty execution'. *Ius Novum* (Vol. 13) 1, 89–101. DOI: 10.26399/iusnovum.v13.1.2019.05/b.j.stefanska